

De Koning is dood: Leve de Koning!

Dik Bakker

Een kort stukje geschiedenis

Als een vorst aftreedt, of overlijdt, en er wordt aansluitend een opvolger aangesteld, dan is sprake van een tweekonings- of -keizerjaar. Niet erg uitzonderlijk: dat zal in elke monarchie wel een paar maal per eeuw voorkomen. Vaak lukt het ook nog wel om in het zelfde jaar postzegels het licht te doen zien met het portret van de nieuwe vorst, of met dat van beiden. Meer bijzonder is het wanneer er meer dan twee monarchen heersen in hetzelfde jaar. Zo kenden de Romeinen zelfs een *Vierkeizerjaar*: in het jaar 69 van onze jaartelling regeerden achtereenvolgens Galba, Otho, Vitellius en Vespasianus over het Romeinse Rijk. Dat lukte omdat Galba en Vitellius door hun opvolger werden vermoord en Otho stierf door eigen hand. Alleen Vespasianus overleefde tien jaar keizerschap, en kende een natuurlijke dood.

Achttien eeuwen later, in 1888, beleefden de Duitsers hun Driekeizerjaar, verlopend volgens een wat minder dramatisch scenario. Op 9 maart van dat jaar stierf de eerste Duitse keizer, Wilhelm I. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Friedrich Wilhelm. Deze was getrouwd met de oudste dochter van de Engelse koningin Victoria, die er een missie van had gemaakt al haar negen kinderen via een huwelijk aan een van de vele Europese vorstenhuizen te verbinden. Friedrich Wilhelm was bij zijn aantreden 57 jaar, en ernstig ziek. Hij stierf reeds na 99 dagen, en werd op zijn beurt opgevolgd door zijn oudste zoon, Wilhelm II. En het was nog steeds 1888. Deze tweede Wilhelm is dus een volle neef van de latere Engelse koning George V, kind van Victoria's oudste zoon Edward VII.[1] Wilhelm II zelf trad af na de Duitse nederlaag in 1919, en stierf in 1941, in ballingschap in 'ons' Doorn. Liefhebbers van de Duitse filatelie kunnen wellicht filatelistische evidentie van deze gebeurtenissen terugvinden in hun verzamelgebied, op basis van klassieke of moderne zegels; dit valt echter buiten het bestek van deze bijdrage.

Maar ook de Britten hebben zo'n jaar met drie vorsten gehad, in hun geval natuurlijk een *Driekoningsjaar*. Er is zelfs een drietal 'Year of Three Kings' te vinden in de lange, roerige geschiedenis van Engeland, en later Groot Brittannië. We lopen ze na, aan de hand van wat de filatelie ons te bieden heeft.

In januari 1066 werd koning Edward the Confessor bij zijn dood opgevolgd door Harold Godwinson. Hem was geen lange regering gegund: op 14 oktober van dat jaar sneuvelde hij in de Slag bij Hastings tegen William the Conqueror, bij ons beter bekend als Willem de Veroveraar. Die laatste was uit Normandië overgestoken om het Engelse koningschap voor zich op te eisen. Van deze drie koningen is geen portret op Engelse postzegels te vinden. De '*Battle of Hastings*' is daarentegen wel filatelistisch vereeuwigd, precies 900 jaar na dato. Dit geschiedde middels een serie van maar liefst acht zegels, waarvan de afbeeldingen op hun beurt zijn ontleend aan het fameuze tapijt van Bayeux. Dit gigantische, 70 meter lange wandkleed werd slechts enkele jaren na 'Hastings' vervaardigd, en geeft de gebeurtenissen van die historische dag weer in de vorm van een stripverhaal *avant la lettre*. De

zegels van de bewuste serie zijn te vinden in afbeelding 1. Zes zegels van 4d zijn *se tenant* gedrukt, daarmee het formaat van het origineel oproepende. Ze verbeelden scènes van het slagveld. Verder toont een zegel van 6d het schip waarmee William het kanaal overstak. En een zegel van 1s3d laat de twee legers tegenover elkaar zien, links de ruiters van William, rechts het voetvolk van Harold. De zegels van deze serie vertonen een aantal vrij frequent voorkomende fouten, veelal in de vorm van een verschuiving of weglating van een van de kleuren. Het hier afgebeelde exemplaar van 1s3d kent een verschuiving van de kleur rood, onder meer zichtbaar aan de knots die richting het hoofd van de voorste ridder wordt geworpen. De strip van zes is hier verkleind afgedrukt; deze zes zegels hebben in werkelijkheid hetzelfde formaat als het zegel van 6p.

Afb. 1. Battle of Hastings (SG705-710; SG711-712)

De tweede maal dat sprake was van drie Engelse koningen in een enkel jaar was in 1483. Koning Edward IV stierf op 9 april van dat jaar, en werd opgevolgd door zijn slechts 12-jarige zoon Edward V. Toen kort na diens troonbestijging werd vastgesteld dat hij uit een buitenechtelijke relatie van de koning was voortgekomen, werd hij tot 'bastaard' verklaard, en zijn koningschap tot onwettig. Hij werd op 6 juli van hetzelfde jaar opgevolgd door zijn oom, Richard III. Deze Richard is de hoofdpersoon van het gelijknamige drama van William Shakespeare uit 1595. Daarin wordt hij afgeschilderd als een van de grootste schurken die de Engelse geschiedenis heeft gekend, wat op zich een prestatie is. Zo laat hij, althans in het stuk, onder meer zijn neef Edward en diens jongere broer heimelijk vermoorden in de Tower, om zich diens troon te kunnen presenteren. Die moord is echter nooit daadwerkelijk vastgesteld, evenmin als andere gruweldaden die hem door de Bard van Stratford upon Avon worden toegedicht, en die rond 1600 als anekdotes de ronde deden. De drie koningen-van-1483 zijn afgebeeld op een serie uit 2008.

Afb. 2. Edward IV, Edward V en Richard III (SG2815-2817)

Een beroemde regel uit dat stuk van Shakespeare – een jammerklacht van Richard - is te vinden op een zegel uit 2016, hieronder afgebeeld.[2]

Afb. 3. 'I wasted time, and now doth time waste me' (SG2954)

Het derde Engelse Driekoningsjaar is tamelijk recent, en heeft daardoor zijn eigen postzegeluitgiften, die in vrijwel elke Groot Brittannië-verzameling te vinden zullen zijn. Op 20 januari 1936 stierf koning George V. De dood trad in om 11 uur 's avonds. De koning was al enige tijd ernstig ziek, en er is evidentie dat zijn lijfarts zijn verscheiden heeft bespoedigd, om de koning onnodig lijden te besparen. Bovendien bereikte op deze wijze het overlijdensbericht nog tijdig de ochtendkranten, die serieuzer werden geacht te zijn dan de in de middag verschijnende 'tabloids'. Hoe het ook zij, George werd nog net voor middernacht opgevolgd door zijn oudste zoon, Edward Albert Christian George Andrew Patrick David. Deze werd thuis bij zijn laatste naam, David, genoemd, maar koos bij zijn aantreden voor zijn eerste naam, die van zijn grootvader Edward VII. Hij werd dus koning Edward VIII. Deze Edward was, ondanks zijn 42 jaren, nog immer ongehuwd, maar had wel al enige tijd een relatie met de Amerikaanse 'socialite' Wallis Simpson. Na zijn aantreden wilde hij met haar in het huwelijksbootje stappen. Maar Prime Minister Baldwin voorkwam dat de reeds tweemaal gescheiden, niet-adellijke, Nazisympathieën koesterende en – o gruwel - Amerikaanse mrs. Simpson de nieuwe koningin van Groot Brittannië zou worden. Edward besloot daarop om af te treden, zodat hij zijn leven verder kon delen met 'the woman I love'. Dat aftreden kwam tamelijk onverwacht, en wel op 10 december van nog hetzelfde jaar, slechts 326 dagen na zijn aantreden. Edward werd opgevolgd door zijn broer Albert Frederick Arthur George, die voortaan zou regeren onder zijn laatste naam, als George VI. Deze Bertie, zoals hij binnen de familie bekend stond, was niet erg voorbereid op het koningschap. Hij was nogal timide, mede door het feit dat hij stotterde, en leefde in de schaduw van zijn vader en zijn oudste broer. Hij zou in 1952 sterven aan dezelfde kwaal als vader George – beiden waren straffe rokers - en worden opgevolgd door zijn dochter Elisabeth, die anno heden nog steeds heerst over Britannia.[3] We kijken nu verder naar enkele posthistorische aspecten van dit derde Britse Driekoningsjaar.

Drie koningen van Brittanje: de filatelistische gevolgen

In een land waar elke frankeerzegel sinds 1840, en tot op de dag van vandaag, als enige landsindicatie het portret van de vorst vertoont, konden de zichtbare filatelistische gevolgen van de troonswisselingen in 1936 niet uitblijven. Hieronder laat ik enige stukken uit mijn verzameling zien die dit illustreren.

Ook al was George V geruime tijd ziek geweest, er waren na zijn dood niet direct zegels beschikbaar met het portret van de nieuwe koning Edward. Tot aan het moment waarop deze in omloop werden gebracht moest men het dus stellen met die van de oude koning; geldige zegels *zonder* zijn portret bestonden in Groot Brittannië immers niet. Afbeelding 4 toont een brief, verzonden op 6 februari 1936, twee weken na de dood van George, en getooid met tweemaal diens portret, op een zegel van 3d en een van 1s. De brief is per luchtpost nagestuurd aan een marinearts die zich aan boord bevond van het stoomschip 'Ceramic', onderweg naar Melbourne, waar het op 10 februari verwacht werd.[4] Het zegel van 3d was nog maar pas verschenen, op 18 maart 1935, en is uitgevoerd in de toen geheel nieuwe techniek van de fotogravure. Het zegel van 1s dateert uit 1924. Op 24 februari 1936, dus een maand na de dood van George, zou er nog een fotogravure-versie van het 1s zegel verschijnen (gecatalogiseerd als SG449). Afstempelingen daarop zijn dus altijd 'postuum'.

Afb. 4. Brief van 6 februari 1936 met SG429 en SG444; ernaast SG449

Afbeelding 5 toont een andere brief-na-dato met een zegel van George V. Dit stuk werd gepost aan boord van een Brits schip, op weg naar San Juan (Puerto Rico), en daar afgestempeld op 17 maart 1936. Vandaar ging de brief verder naar het legerkamp Fort Thomas, bij Cincinnati in Kentucky (U.S.A.). Deze zegels waren uiteraard de enig beschikbare, ook op het boordpostkantoor van Britse oceaanstomers.

Afb. 5. Brief van 17 maart 1936 met SG441

Het duurt vervolgens maar liefst ruim zes maanden voordat de eerste zegels met het portret van de nieuwe koning verschijnen. Op 1 september zien eindelijk drie waarden het licht: ½d, 1½d en 2½d, in wel het meest sobere ontwerp van alle permanente uitgiften tot dan toe. In tegenstelling tot vele eerdere uitgiften ontbreekt ook het woord 'Revenue': er staat slechts 'Postage' op het zegel. Een *First Day Cover* met deze zegels vindt men in afbeelding 6. Deze brief is verstuurd vanuit Huddersfield, is eerst via het nabij gelegen vliegveld Doncaster naar Amsterdam getransporteerd, en vandaar naar eindbestemming Hoogkarspel (N.H.). Opmerkelijk is dat gebruik is gemaakt van een Nederlandse luchtpostenvelop; mogelijk was het de geadresseerde zelf die hem stuurde. Of de postbeambte in kwestie aan het vriendelijke verzoek om lichte afstempeling heeft voldaan daarover kan men twisten.

Afb. 6. FDC met de eerste drie Edward VIII zegels (SG457-458, SG460)

Dertien dagen later, op 14 september 1936, verschijnt een vierde waarde, de 1d. Deze is te vinden in afbeelding 7, op een reguliere brief van die datum. En daar zou het bij blijven.

Afb. 7. Aanvullende 1d waarde Edward VIII (SG459)

Drie van deze vier zegels voldoen, net als bij de langlopende series met het portret van George V, aan het kleurenschema als vastgesteld door de U.P.U.: een lage waarde in groen (bedoeld voor een briefkaart), een hogere in rood (voor een binnenlandse brief), en een hoogste in blauw (voor internationale post). Deze zegels worden dan het alledaagse frankeermiddel. Dat blijft in elk geval zo tot aan 10 december 1936, de dag waarop Edward zijn aftreden bekend maakt in een dramatische radio-toespraak. Afbeelding 8 toont een luchtpostbrief die verstuurd werd vanuit Paddington, Londen op de voorlaatste dag van Edward's koningschap. De brief kwam aan in Wenen op de dag van de officiële abdicatie, 11 december.

Afb. 8. Luchtpostbrief met de drie laagste waarden (SG457-459)

Was deze briefschrijver zich waarschijnlijk niet bewust van het feit dat hier sprake was van een 'laatste dag' stuk, de verzender van het aangetekende stuk van afbeelding 9 hieronder was dat wel degelijk. Het is op 11 december 1936 gepost in de Londense Fleetstreet, op vijf minuten lopen van het adres van bestemming op Strand. De complete Edward-serie is erop geplakt, 1d meer dan nodig voor verzending plus aantekening ($1\frac{1}{2}d + 3d = 4\frac{1}{2}d$). Het

blauwe potloodkruis is er, als gebruikelijk, na de afstempeling opgezet als extra indicatie van aantekening, naast het strookje. Een snel rondje langs de internetveilingen maakte mij duidelijk dat op diezelfde dag een zeker aantal verder identieke stukken moet zijn verstuurd vanuit diverse Londense postkantoren. Dus de heren Gulbenkian en Poole, die deze brieven zonder twijfel aan zichzelf hebben gestuurd of laten sturen, zullen door snel te handelen waarschijnlijk het nodige hebben verdiend aan Edward's onverwachte besluit om er de brui aan te geven. Het bestemmingsadres bevindt zich overigens vlak bij de huidige vestiging van Stanley Gibbons.

Afb. 9. Aangetekende brief op de dag van Edward's aftreden (SG457-460)

Edward maakte, als gesteld, op 10 december zijn aftreden zelf bekend via de radio, vanuit Buckingham Palace. In de afkondiging na zijn toespraak werd hij vermeld als '*His Royal Highness Prince Edward*'. Toch gold pas de volgende dag, 11 december, de dag waarop George aantrad, als de officiële Abdicaton Day. Groot Brittannië is dus gelukkig niet een aantal uren koningloos geweest. Men kan echter volhouden dat een stuk met een zegel van Edward gedateerd 10 december een echte LDC is.

Als gevolg van de korte duur van Edward's koningschap is men niet toegekomen aan het drukken van hogere waarden van het gekozen ontwerp, zoals te doen gebruikelijk, in evenzovele verschillende kleuren, en oplopend tot 1s. En er is al helemaal geen sprake van hogere shilling-waarden, op een groter formaat zegel. Dit laatste verlengde de levensduur van de in 1934 uitgegeven hergraveerde 'Seahorses' (SG450-452). Die werden pas in de loop van 1939 vervangen door nieuwe uitgiften, met het portret van George VI. Verder waren er uiteraard niet direct zegels voor de penny-waarden beschikbaar met het portret van deze nieuwe vorst. Dat zou nog tot 10 mei 1937 duren, dus tot ruimschoots na het eigenlijke Driekoningsjaar. De brief in afbeelding 10 illustreert dit. Hij werd op 8 februari 1937 verstuurd uit Londen naar Salisbury, in Zuid Rhodesië, zoals de kolonie sinds 1924 heette. De brief kwam daar aan op 4 maart, maar het duurde als gevolg van een adreswijziging nog een dag langer voordat hij bij de geadresseerde belandde. De brief is gemengd gefrankeerd, met een 1d zegel van Edward en een ½d zegel van George V, waarvan er op dat moment kennelijk ook nog voldoende voorhanden waren. We zien hier dus het portret van een op dat moment reeds dode koning naast dat van een inmiddels afgetreden koning. De regerende koning ontbreekt vooralsnog.

Afb. 10. Brief uit februari 1937 met mengfrankering (SG458; SG439)

Net over de rand is het stuk in afbeelding 11. Deze brief is op donderdag 13 mei 1937 verstuurd uit Londen, en twee dagen later aangekomen in Zürich. De zegels met het portret van de nieuwe koning George waren reeds de maandag daarvoor beschikbaar gekomen, en zullen zeker op het postkantoor in Londen W.1 beschikbaar zijn geweest. Echter, net als het vorige stuk is hij getooid met de portretten van de beide voorgaande vorsten. De gebroeders Halle hebben dus kennelijk uit hun kantoorvoorraden geput, maar ze bleken te zuinig, althans volgens de Zwitserse posteringen. De 4½d die erop is geplakt was in 1937 genoeg voor een internationale brief tot 2 oz (57 gram). Maar hij moet zwaarder zijn geweest, want er is 25 rappen - het toenmalige equivalent van 3d - aan strafport toegekend.

Afb. 11. Brief gedateerd 13 mei 1937 met mengfrankering (SG459; SG444)

Van de Edward-zegels waren er na diens onverwacht snelle aftreden uiteraard nog flinke voorraden op de postkantoren aanwezig, in de vorm van zowel vellen, boekjes als automaatzegels. De vellen werden uit de verkoop gehaald op 29 juni 1937, anderhalve maand na het verschijnen van de eerste zegels van de nieuwe koning George VI. Wellicht waren de voorraden tegen die tijd min of meer uitgeput. De boekjes bleven beschikbaar tot in december van dat jaar, en de automaatzegels zelfs tot 5 januari 1938. Een voorbeeld

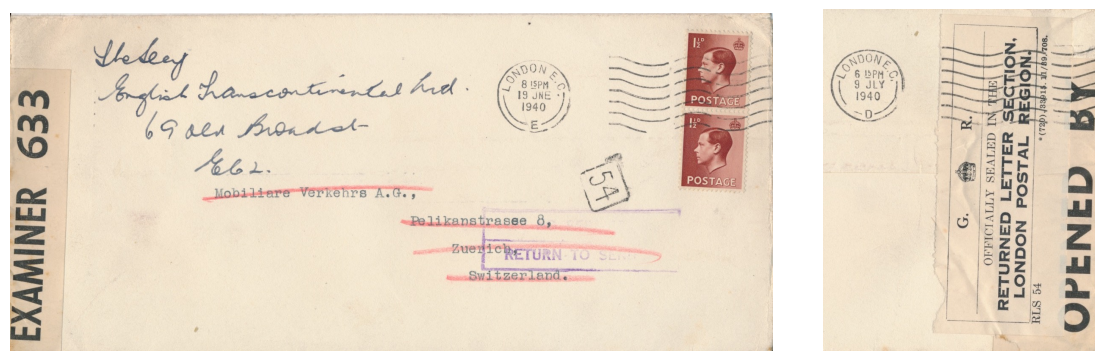

van de inhoud van een Edwardiaans postzegelboekje vindt men in afbeelding 12.

Afb. 12. Inhoud van postzegelboekje met viermaal SG459

Ook na die data waren deze zegels ongetwijfeld nog voor handen bij het publiek, en ze bleven nog lange tijd geldig voor frankering. Dat wordt bevestigd door de brief in afbeelding 13. Hij werd, na controle door de Britse censor, op 19 juni 1940 vanuit Londen naar Zwitserland gestuurd. Daar bleek hij onbestelbaar, waarna hij op 9 juli in Londen terugkeerde. Het paarse 'Return to Sender' stempel is neem ik aan na terugkeer geplaatst. De brief werd tevens nog van een officieel etiket voorzien door de afdeling geretourneerde post. De verschuldigde 3d is voldaan middels tweemaal een Edward-zegel van 1½d. Edward zelf zat op dat moment reeds ver weg, op de Bahamas, waar hij de gehele oorlog doorbracht als gouverneur, maar de facto in ballingschap.

Afb. 13. Censuurbrief uit juni 1940 met tweemaal SG459

Op maandag 10 mei 1937 verschijnen dan eindelijk de eerste zegels met het portret van koning George VI. In dit geval waren de eerst beschikbare waarden de ½d, 1d en 2½d, wederom in de voorgeschreven U.P.U. kleuren. Ze zijn te vinden op de enigszins curieuze brief in afbeelding 14, tezamen met het ½d Edward-zegel. Dit laatste zegel was nodig om het totaal verschuldigde bedrag van 4½d voor een binnenlandse aangetekende brief vol te maken. Vreemd genoeg moet allereerst het blauwe aantekenkruis op de envelop zijn gezet; pas daarna zijn de vier zegels opgeplakt en afgestempeld. Dit geschiedde op 12 mei 1937, middels het stempel van het postkantoor in Hammersmith (Londen W.6). Woensdag 12 mei was de dag van de kroning

van George VI, een datum die reeds was vastgesteld als kroningsdag van Edward. Alhoewel de kroning van de nieuwe koning groots werd gevierd, functioneerde de postkantoren kennelijk toch min of meer normaal op deze feestdag.[5] De hier getoonde brief werd de volgende dag, 13 mei, bezorgd bij mr. J. Barsotti, in het aanpalende Shepherd's Bush (Londen W.12). Hij was inmiddels op het lokale postkantoor aan de achterzijde voorzien van een aantekeningstempel. Barsotti moet vervolgens na ontvangst van de brief, die hij vermoedelijk zelf de vorige dag in Hammersmith op de post had gedaan, met dit poststuk naar het postkantoor Shepherd's Bush terug zijn gegaan. Daar heeft hij vervolgens het kroningszegel met in het ontwerp de datum 12 mei aangeschaft, dat pas op de dag na de kroning beschikbaar was aan de loketten. Dit zegel, met een frankeerwaarde van 1½d, werd op de reeds gelopen brief bijgeplakt, en voorzien van een stempel 'Shepherd's Bush 13 mei 1937', waarvan de vlag op het adres terecht kwam. Onduidelijk is of hij vervolgens door de postbode is bezorgd of door de eigenaar zelf mee naar huis is genomen. De brief werd vervolgens ongeopend aan de collectie toegevoegd, als FDC van het kroningszegel. Het was, helaas, niet eveneens de eerste uitgiftedag van de drie reguliere zegels met George, anders was hier sprake geweest van een 'dubbele' FDC. Daarvoor was de brief echter twee dagen te laat gepost. De heer Barsotti heeft wel een paar mijl door Londen moeten lopen voor dit maakwerkje.

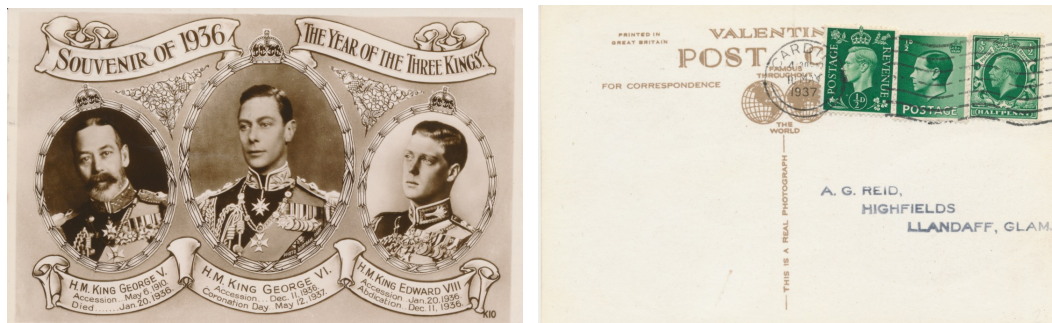
Afb. 14. FDC van 13 mei 1937 (SG 457, SG 461, SG462-463, SG466)

Een wat meer orthodoxe FDC met hetzelfde kroningszegel is te zien in afbeelding 15. Dit is een aangetekend luchtpoststuk, gestuurd op 13 mei 1937 vanuit Gosport, een plaatsje vlak bij Portsmouth aan de Engelse zuidkust, en gericht aan een sergeant in het Britse militaire hoofdkwartier in Cairo. Het verschuldigde bedrag is aangevuld met een blokje van vier zegels van 2½d van de Edward-serie, leidend tot een mengfrankering. Mogelijk waren die dag op het postkantoor in Gosford nog geen exemplaren van de George 2½d zegels beschikbaar, ofwel men had de opdracht eerst de oude voorraden op te maken.[6] Na aankomst in Cairo op 17 mei 1937 is de brief aan de achterzijde afgestempeld op het M(ilitary) P(ost) O(ffice) aldaar. Het valt op dat in dit stempel de maand mei is afgekort tot MA, terwijl dat in stempels binnen Groot Brittannië zelf MY is. Die zelfde afkorting MA komt overigens ook voor in het stempel met Arabische tekst, dat een uur eerder op de achterzijde is geplaatst.

Afb. 15. FDC van 13 mei 1937 (SG457, en viermaal SG460)

Als er iets bijzonders aan de hand is, dan is er altijd wel iemand die daar een mogelijkheid in ziet om iets te verdienen. Het Driekoningsjaar was in dat opzicht zeker geen uitzondering. Een voorbeeld daarvan is de ansichtkaart in afbeelding 16, met het portret van de drie koningen. Die staan ook op de keerzijde, in filatelistische vorm: daar is een ½d zegel opgeplakt van elk van de drie, tezamen voldoende voor het versturen van de kaart. En dan is hij ook nog eens verzonden op de dag van verschijnen van het zegel van George VI. De heer Reid te Llandaff heeft, gezien het gedrukte adres, vast meer dan een enkel exemplaar van deze kaart aan zichzelf gestuurd, en die dan vervolgens ter verkoop aangeboden.

Afb. 16. Ansichtkaart verstuurd op 10 mei 1937 (SG439, SG457, SG462)

Ook de brief in afbeelding 17 hieronder vertegenwoordigt het Driekoningsjaar volledig, maar dateert van nog iets later: hij is uit het jaar 1941. Deze brief werd verstuurd uit een plaats in Yorkshire (vermoedelijk Pocklington) naar een adres in Bangor (Wales). De drie vorsten geven ook hier allen acte de presence, nu van links naar rechts in historische volgorde geplakt, telkens met tweemaal de laagste waarde van ½d, tezamen 3d. Dat was een halfje meer dan nodig sinds de tariefwijziging van 1 mei 1940 voor een binnenlandse brief van maximaal 2 ounce (= 57 gram), maar behandelt de drie koningen wel gelijkwaardig. Het is dan ook zonder twijfel een filatelistisch maakwerkje. Wat de postbeambte heeft bewogen om een extra haal over de zegels van de twee voorgaande vorsten aan te brengen, daarnaar kan men slechts gissen. Helaas is deze barbaarse methode tot op de dag van vandaag

in zwang gebleven bij de Britse postbeambten, alhoewel nu bij voorkeur een balpen wordt gebruikt als wapen.

Afb. 17. Brief uit 1941 met de drie koningen (SG439, SG457, SG462)

Nog bonter maakt het, letterlijk en figuurlijk, de afzender van de briefkaart in afbeelding 18. Deze is op 29 maart 1953 door een verzamelaar uit de vissersplaats Fleetwood (Lancashire) gestuurd aan zekere Norman Todd, een postzegelhandelaar in Happisburgh, een plaatsje in Norfolk.[7] De kaart is gefrankeerd met zegels afkomstig uit twee gebieden met officiële Britse aanwezigheid, plus ditto postkantoren. Ten eerste de Morocco Agencies. Er waren Britse postkantoren in verschillende steden in Marokko vanaf 1857. De post daarvandaan liep aanvankelijk via Gibraltar. Tussen 1907 en 1956, met een onderbreking van 1937 tot 1949, waren er Britse zegels in gebruik met de opdruk 'Morocco / Agencies'. Deze opdruk komt dan ook voor op zegels van alle vier de koningen die in deze periode hebben geregeerd; drie daarvan vinden we terug op deze kaart. Verder is er een zegel met opdruk B(ritish) A(dministration) of Eritrea. Deze Italiaanse kolonie was door de Britten in 1941 bezet, en werd door hen bestuurd tot 1952. Deze opdruk vinden we dan ook uitsluitend op zegels van George VI. Vanaf januari 1950 waren dergelijke zegels-met-opdruk ook geldig voor frankering in het moederland zelf, onder de voorwaarde dat de frankeerwaarde erop in Sterling was gesteld. Dit betekent dat alleen de twee zegels met Edward en George VI frankeergeldig waren, tezamen goed voor 1½d. Dat was inmiddels een halve penny te weinig voor een briefkaart, maar de postbode heeft kennelijk de hand over het hart gestreken, of hij wist niet van de regel, want er is geen strafport toegepast op deze Driekoningskaart.

Afb. 18. Briefkaart uit 1953 met de drie koningen op Britse opdrukzegels

Het meest recente voorbeeld van het gebruik van de Edward-emissie dat ik heb kunnen vinden treft men in afbeelding 19. Deze brief werd verstuurd op 10 februari 1969 vanuit Newhaven (Sussex) naar een adres in Horley (Surrey). De afzender had kennelijk alleen een 'Machin' van 4d in huis, terwijl het tarief voor een *First Class letter* enkele maanden eerder verhoogd was tot 5d. Dus dan maar een greep in de la waar nog een paartje van Edward's *halfpenny* zegel lag (of kwam dit uit grootvader's postzegelalbum?). Een extra aardigheidje van de afstempeling is dat het jaar op zijn kop staat.

Afb. 19. Brief uit 1969 met tweemaal Edward's 1/2d bijgeplakt

Vermoedelijk is wel een nog later gebruik van een Edwardiaans zegel te vinden als men goed zoekt. Het ziet er echter naar uit dat het General Post Office hier zelf het laatste woord krijgt, en niet wij verzamelaars. Men grijpt bij het GPO immers elke gelegenheid aan om filatelistisch voor de dag te komen, en de verzamelaar tot het verder vullen van de vakjes in zijn album, en het omkeren van zijn geldbuidel te verleiden. Zo ook met betrekking tot ons Driekoningsjaar. Kennelijk was iemand bij het GPO zo gis te bedenken dat die dubbele machtswisseling in het jaar 2006 70 jaar geleden was. Dit bracht de ontwerpers tot de uitgifte getoond in afbeelding 20: een velletje met een ongetande replica van de (frankeergeldige?) 1d waarde van elk der drie vorsten, met daarnaast een Machin-zegel van honderdvoudige waarde om de postale kas te spekken.

Afb. 20. Velletje bij de 70-ste verjaardag van het Driekoningsjaar

Nu maar afwachten wat het jaar 2036 ons zal brengen. We kunnen alvast de nodige pondjes opzij leggen. Of worden dat toch nog Euros?

Noten

[1] Er was nog een volle neef: de in 1919 vermoorde laatste Russische tsaar, Nicolaas II, die ook een kleinzoon van Victoria was.

[2] 'Ik vermorste tijd, en nu vermorst de tijd mij'. Beroemder nog waarschijnlijk zijn de woorden die Richard uitspreekt kort voor hij sterft op het slagveld, aan het eind van het stuk: 'A horse, a horse, my kingdom for a horse!' Maar die vonden de ontwerpers van deze serie waarschijnlijk te weinig filosofisch om op een postzegel vereeuwigd te worden.

[3] De film 'The King's Speech' uit 2010 schetst een overtuigend beeld van de arme George.

[4] Zie: <https://trove.nla.gov.au/newspaper/article/32967581>. Dit in 1913 gebouwde passagiersschip voer op de lijn Liverpool-Australië. Het diende als troepentransportschip in zowel de Eerste als de Tweede Wereldoorlog, en werd in 1942 tot zinken gebracht door een Duitse U-boot. Slechts een passagier overleefde deze ramp. Aan de geschiedenis van het schip is een 572 pagina's dik boek gewijd (https://en.wikipedia.org/wiki/SS_Ceramic).

[5] Voor een uitgebreide beschrijving van deze dag zie:

https://en.wikipedia.org/wiki/Coronation_of_King_George_VI_and_Queen_Elizabeth

[6] In totaal is dus 11½d opgeplakt; naar mijn idee nogal veel. Ik heb niet kunnen verifiëren of dit het juiste tarief was voor een aangetekende luchtpostbrief aan een Britse militair dienend in Egypte in 1937. Er is geen strafport geheven, maar de brief lijkt ook niet bewust te zijn overgefrankeerd om filatelistische redenen: hij is gewoon opengescheurd.

[7] De afzender van de kaart verzoekt Todd om hem voortaan alle nieuwtjes van Canada toe te sturen, en vooral ook de al eerder, op 2 februari 1953, verschenen 'Totempaal' van \$1. Een potloodaantekening op de kaart geeft aan dat dit inderdaad gebeurd is, en wel op 30 maart. Deze Norman Todd komt, vier jaar later, met naam en woonplaats voor in het december 1957 nummer van *Maple Leaves*, het blad van de *Canadian Philatelic Society of Great Britain*. Daar lezen we dat Todd een *Canadian News Letter* verzorgde waarop men zich voor 2/6 per jaar kon abonneren.